

2-מודים: ברכה: THE THEME OF THE

Previously, we traced the requirement to bow in the ברכה of מודים to the עבודה in the בית מקדש. in his פירוש התפלות והברכות רבינו יהודה ב"ר יקר traces the requirement to another source:

בראשית רבה פרשה נו' ד"ה ואני והנער נלכה-ואני והנער נלכה עד כה, אמר ר' יהושע בן לוי: נלך ונראה מה בסופו, שנלכה ונשתחוה ונשובה אליכם, בישרו שחזור מהר המורייה בשלום. אמר ר' יצחק: והכל בזכות השתחויה. אברהם לא חזר מהר המורייה בשלום אלא בזכות השתחויה, ונשתחוה ונשובה אליכם; ישראל לא נגאלו אלא בזכות השתחויה, ויאמן העם וישמעו כי פקד וגו' ויקדו וישתחוו (שמות ד' לא'); התורה לא נתנה אלא בזכות השתחויה, והשתחיתם מרחוק (שמות כד' א'); הנה לא נפקדה אלא בזכות השתחויה, וישתחו שם וגו' (שמואל א', א', כח'); והגליות אינן מתכנסות אלא בזכות השתחויה, והיה ביום ההוא יתקע בשופר וגו' והשתחו ליי' בהר הקדש בירושלם (ישעיה כז' יג'); בית המקדש לא נבנה אלא בזכות השתחויה, רוממו יי' אלקינו והשתחו וגו' (תהלים צט); המתים אינם חיים אלא בזכות השתחויה, בואו ונשתחוה ונכרעה וגו' (תהלים, צה' ו').

This מדרש is the basis for the five acts of bowing¹ that take place during עשרה:

ויש כאן חמשה דברים של זכות בזכות השתחואה.²

then notes that the גמרא holds that the bowing that takes place in the אבות of ברכה is more important than the bowing in the opening ברכה of מודים:

ועל דבר זה אמרו רבותינו שאף על פי שגנאי הוא לו להשתחוות על כל ברכה, מכל מקום צריך להשתחוות באבות תחלה וסוף ובהודאה תחלה וסוף ובג' פסיעות. והחמירו רבותינו על השתחואה על מודים יותר מעל כולם.

Where does the גמרא make that representation?

תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף טז עמ' א'-דתניא: צבוע (hyena) זכר לאחר שבע שנים נעשה עמלף (bat), עמלף לאחר שבע שנים נעשה ערפד (a different species of bat), ערפד לאחר ז' שנים נעשה קימוש (thorn), קימוש לאחר שבע שנים נעשה חוח (a different species of thorn), חוח לאחר שבע שנים נעשה שד (demon), שדרו של אדם לאחר שבע שנים נעשה נחש (snake); והני מילי דלא כרע במודים.

Why is a person who does not bow in the ברכה of מודים compared to a snake?

מהרש"א- תלמוד בבלי מסכת בבא קמא דף טז עמ' א'-מי שאינו כורע ועומד בזקיפה

1. באבות תחלה וסוף (2) ובהודאה תחלה וסוף (2) ובג' פסיעות (1)

2. קיבוץ גלויות and תחיית המתים have not yet occurred.

כדרכו הרי שדרו עושה מעשה נחש הראשון כשהיה מהלך זקוף וראוי להיות נענש כנחש.

The bases his comment on the following:

תלמוד בבלי מסכת סוטה דף ט' עמ' א'—תנו רבנן: סוטה נתנה עיניה במי שאינו ראוי לה, מה שביקשה לא ניתן לה, ומה שבידה נטלוהו ממנה; שכל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנין לו, ומה שבידו נוטלין הימנו. עמוד ב'—וכן מצינו בנחש הקדמוני, שנתן עיניו במה שאינו ראוי לו, מה שביקש לא נתנו לו, ומה שבידו נטלוהו ממנו; אמר הקב"ה: אני אמרתי יהא מלך על כל בהמה וחיה, ועכשיו (בראשית ג) ארור הוא מכל הבהמה ומכל חית השדה; אני אמרתי יהלך בקומה זקופה, עכשיו על גחוונו ילך; אני אמרתי יהא מאכלו מאכל אדם, עכשיו עפר יאכל; הוא אמר אהרונ את אדם ואשא את חוה, עכשיו איבה אשית בינך ובין האשה ובין זרעך ובין זרעה. וכן מצינו בקין, וקרח, ובלעם, ודואג, ואחיתופל, וגחזי, ואבשלום, ואדוניהו, ועוזיהו, והמן, שנתנו עיניהם במה שאינו ראוי להם, מה שביקשו לא ניתן להם, ומה שבידם נטלוהו מהם.

then asks and answers: רבינו יהודה ב"ר יקר

מפני מה כורעים יותר במקומות אלו ולמה השתחוואה של הודאה חמורה יותר משל אבות? ... וכיון שאנו מזכירים אברהם בראש התפלה שהתפלל תחלה בהר המוריה, ועיקר הברכה על שם אברהם, ומתפללים אלקי אברהם על כן אנו משתחווים בראש הברכה. והשתחוואה בסוף הברכה לזכר שזכו ישראל ליגאל ושיזכו ליגאל בזכות השתחוואה, ובמודים נמי שהוא אחר כך, לפי שאמרנו והשב העבודה לדביר ביתך והמחזיר שכינתו לציון, נמצא שמדבר בפירוש על בנין בית המקדש העתיד, ואנו עושין לו הודאה על זה. . . והשתחוואה זו על שם שאנו שואלים שיבנה בית המקדש בשכר השתחוואה, כמו שנבנה בנין ראשון על ידי השתחוואה. אחר כך אנו אומרים: על חיינו המסורים בידך ועל נשמותינו הפקודות לך, רצה לומר, על תחיית המתים, שאם נשמותינו ביד אחר או נאבדו, לא נזכה לחיות. וזהו דכתיב בידך אפקיד רוחי פדית אותי א—ל אמת. ומדבר על תחיית המתים שיפדה הרוחות והגופים ממאסרם. דאמר במדרש תלים: ממה שאתה מחזיר לנו פקדונינו בכל יום אתה א—ל אמונה להחיות מתים. וזהו שאומרים לבסוף: וכל החיים יודוך סלה. זהו וכל. שהייה לו לומר והחיים יודוך סלה אלא רמז לתחיית המתים כמו שפרשנו למעלה. לכך אנו משתחווים לפי שהמתים עתידים לחיות בזכות השתחוואה. . . ועקר השתחוואות אלו שתיים המזכירים בית המקדש העתיד ותחיית המתים ולכך הקפידו חכמים לכרוע הרבה בהודאה כחויא שלא יהא דומה לכופר בבנין בית המקדש ותחיית המתים.

The position of רבינו יהודה ב"ר יקר that the theme of the ברכה of מודים includes תחיית שמונה ברכות of ברכות is in line with our observation that the themes of the three closing ברכות of שמונה עשרה parallel the themes of the opening three ברכות supports. The theme of תחיית שמונה עשרה is then found in the second ברכה and the second to last ברכה of שמונה עשרה.

לעליית נשמת אפרים פישעל בן משה אהרן

TRANSLATION OF SOURCES

וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ-AND WE WILL BOW AND WE WILL COME BACK TO YOU. Rabbi Yehoshua said: He prophesied that Isaac would return safely from Mount Moriah. Rabbi Isaac said: Events in Jewish History took place as a reward for bowing. Abraham returned in peace from Mount Moriah as a reward for bowing: **AND WE WILL BOW AND WE WILL COME BACK TO YOU**. Israel was redeemed from Egypt as a reward for bowing: *And the people believed... then they bowed their heads and worshipped* (Ex. IV, 31). The Torah was given as a reward for bowing: *And worship You afar off* (*ib.* XXIV, 1). Hannah was remembered as a reward for bowing: *And they bowed before the Lord* (I Sam. I, 19). The exiles will be reassembled as a reward for bowing: *And it shall come to pass in that day, that a great horn shall be blown; and they shall come that were lost... and that were dispersed... and they shall bow to the Lord in the holy mountain at Jerusalem* (Isa. XXVII, 13). The Temple was built as a reward for bowing: *Exalt You the Lord our G-d, and bow at His holy hill* (Ps. XCIX, 9). The dead will come to life again as a reward for bowing: *O come, let us bow and bend the knee; let us kneel before the Lord our Maker* (Ps. XCV, 6).

וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ-This Midrash includes five instances of G-d rewarding the Jewish people on account of their bowing down to Him.

וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ-Concerning this matter Chazal said that although generally it is considered a negative act to bow after completing each Bracha, it is necessary to bow at the start and at the completion of the first Bracha of Shemona Esrei and at the start and at the completion of the Bracha of Modim. Chazal further held that the it was of the highest importance to bow at the start and at the completion of the Bracha of Modim.

וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ- It was taught elsewhere: The male zabu'a [hyena] after seven years turns into a bat, the bat after seven years turns into an arpad, the arpad after seven years turns into kimmosh, the kimmosh after seven years turns into a thorn, the thorn after seven years turns into a demon. The spine of a man after seven years turns into a snake if he does not bow while reciting the benediction: We give thanks to You'.

וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ-מהרש"א- He who does not bend over and then straighten at the start and at the completion of the Bracha of Modim is making his backbone follow in the footsteps of the first snake who when he was first created stood erect. This type of person deserves to be punishment in the same manner as the first snake was punished.

וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ וְנָשָׁתְנוּ-Our Rabbis have taught: The suspected woman set her eyes on one who was not proper for her; what she sought was not given to her and what she

possessed was taken from her; because whoever sets his eyes on that which is not his is not granted what he seeks and what he possesses is taken from him. We thus find it with the primeval serpent in the Garden of Eden which set its eyes on that which was not proper for it; what it sought was not granted to it and what it possessed was taken from it. The Holy One, blessed be He, said: I declared: Let the serpent be king over every animal and beast; but now, Cursed are you above all cattle and above every beast of the field. I declared, let it walk with an erect posture; but now it shall go upon its belly. I declared: Let its food be the same as that of man; but now it shall eat dust. It said: I will kill Adam and marry Eve; but now, I will put enmity between you and the woman, and between your seed and her seed. Similarly do we find it with Cain, Korah, Balaam, Doeg, Ahitophel, Gehazi, Absalom, Adonijah, Uzziah and Haman, who set their eyes upon that which was not proper for them; what they sought was not granted to them and what they possessed was taken from them.

יִקַּר-רַבִּינוּ יְהוּדָה בִּרְיָקָר-Why do we bow at the start and at the completion of the first Bracha of Shemona Esrei and at the start and at the completion of the Bracha of Modim and why is it most important that we bow at the start and at the completion of the Bracha of Modim? Because we begin Shemona Esrei with a Bracha that begins and ends with a reference to Avrohom Aveinu who was the first to pray at Mount Moriah, site of the Beit Hamikdash, and the Bracha is known for him, and we refer to G-d of Avrohom, so we bow at the start of the Bracha. We bow at the end of the first Bracha to remember that the Jews merited being saved in Egypt and that we expect to be saved in the future based on the merit of bowing. We bow in the Bracha of Modim which is recited after, since we ask that the service in the Temple be restored and recite the Bracha of Ha'Machazeer Schechinaso L'Tzion which speaks directly of the rebuilding of the Temple in the future and we acknowledge that hope. The bowing that takes place in the Bracha of Modim is a request that G-d rebuild the Temple in the merit of bowing just as the first Temple was build in the merit of bowing. Then we say in the Bracha of Modim: Al CHayeinu Ha'Misurim B'Yadecha V'Al Nishmoseinu Ha'Pkudos Lach. These words represent the Resurrection of the Dead. If our souls had been turned over to any other entity or were to be lost, we would not merit being resurrected. That is the meaning of the verse: In Your hands I place my soul; You will redeem me the True G-d. The words in the Bracha of Modim refer to Resurrection of the Dead when G-d will redeem the souls and bodies from their imprisonment. As it is written in Midrash Tehillim: the fact that You return our souls to us each day is proof that You are the G-d that we rely upon to resurrect the dead. This further explains that which we recite at the end of the Bracha of Modim: V'Chol Ha'Chaim Yoducha Selah. That is what the word: Chol refers to. The word: Chol is not needed in the Bracha. It would have been enough to say: V'Ha'Chaim Yoducha Selah. The word: Chol is as a reference to all those who will be resurrected at the time of the Resurrection of the Dead. That is why we bow at the start and at the completion of the Bracha of Modim because the dead will be resurrected in the merit of the fact that we bow in this Bracha. As a result the key acts of bowing are the ones associated with the rebuilding of the Beit Hamikdash in the future and the Resurrection of the dead. That is why Chazal emphasized the need to bow at the start and at the completion of the Bracha of Modim like a snake so that one does not appear to deny the fact that one day the Beit Hamikdash will be rebuilt and that the Resurrection of the dead will take place.

SUPPLEMENT

פרשת החודש of פיוטים The

The theme of the opening פיוטים of פרשת החודש revolve around the kindness that the **עולם** showed our forefathers by shortening the period of slavery in Egypt. The time was shortened for several reasons including Akeidat Yotzchok. The theme of the later פיוטים center on the rules of קידוש החודש and עיבור השנה.

אתית עת דודים כגעה

Theme

The reasons that הקדוש ברוך הוא shortened the period of slavery in Egypt.

References

באחד ועשר פוט= עשר מכות ובטביעת ים סוף

צקון מכפל=תפלת האבות

דלג פעם= Shortened the time in Egypt

עופר=הקדש ברוך הוא

בתבס תעובות=בתעובת דם פסח ומילה

חדשים= Additional Mitzvot

ועדן שנה= Shortened the time in Egypt

בגונגך לבגן= תבנה נו ית המקדש

במגנת יגון=ומלך המשיח יהיה עזרי ומגיני

מרימי עול עגלה להלאות

Theme

The reasons that הקדוש ברוך הוא shortened the period of slavery in Egypt.

References

G-d lifted the weight of the slavery = מרימי עול עגלה להלאות

שה המסבך=עקידת יצחק

קִיחַת עֲלִית עֶקֶד

Theme

The reasons that **הוא ברוך הקדוש** shortened the period of slavery in Egypt. The importance of the first **פסח**.

References

תויכת בתרי שקד=זכות ברית בין הבתרים

The gathering of groups for each Korban Pesach=**פסחים**

אשר כסו פסחים=**ששחטו הפסח**

Each Korban Pesach was eaten by a group so that no part of the=**מלהמעט** Korban would be left over. The reason for this so that G-d's honor would not be lessened by any amount.. **ברב עם הדרת מלך**

אספי הר מור=סנהדרין

The three reasons that can justify setting a leap year; i.e.=**אותות**

על האביב, ועל פירות האילן ועל התקופה (סנהדרין, דף יא' עמ' ב')

הדום מגר נזיד עדשים=הית מקדש שהשפילו בני עשו

רבות עשית והשת ומפרת

Theme

For 1448 years before the redemption from Egypt, G-d on his own had the responsibility to determine which years would be leap years. In that time G-d created 900 leap years. After the redemption from Egypt the responsibility to determine which years would be leap years was transferred to us.

אבי כל חוזה

Theme

G-d put Mohe into a sleep so that G-d could teach Moshe all the rules for establishing a new month and for establishing a leap year. This is one of four things that G-d had to show Moshe with his **אצבע**. The **פייטן** lists many of those rules. The **פייטן** re-enacts for us how G-d established a new moon by including Moshe and Aharon as judges and using the angels, Michael and Gavriel as witnesses. Moshe also saw G-d interrogate the witnesses

אדון מקדם תקנו ראש

Theme

That **חדש ניסן** is the first month of the year; that whether the year is a leap year is

להבין את התפלה

determined by whether פסח will fall in Spring; G-d did not disclose the method of determining a leap year to those before;

References

תולדות ראש=ספר בראשית

זמן עדנה=הבשורה ששרה ילד בן היתה בחדש ניסן

חנוט לקצו=יצחק נולד בחדש ניסן

עינימו=סנהדרין

The three reasons to set a leap year= פרח ואביב תקופה=

קדש בראשו=ראש חדש

when the Jews took the Korban Pesach into their home ושלשו=י' ניסן

הציו=יום ראשון של פסח

ורבו=טז' ניסן-יום שהביאו העומר

לרוכב על חמור=המשיח

פול השמידה=חיל סנחריב נשרף

ימיני=מרדכי